

6. Ивасенко А.Г. Межбанковский кредит: сущность, проблемы и перспективы развития: Учебное издание. – М.: «Вузовская книга», 1998. – 127 с.
7. Локотцев Ю. Межбанковские кредиты // Бизнес и банки. – 1993. – №52. – С. 2.
8. Пашковская И.В. Актуальные проблемы формирования и использования кредитных ресурсов банками Российской Федерации: Дис. канд.экон.наук: 08.00.10. – М., 1996. – 119 с.
9. Проценко С., Підручний А. Модель організації міжбанківського ринку кредитних ресурсів // Вісник НБУ. – 1998. – №8. – С. 47–52
10. Бюллетень Национального банку України. – 2002. – №12 (119). – 164 с.

Іванова М.В., Саннікова С.Ф., Білоброва О.В., Мітіна Н.Б.

ТЕХНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ОСНОВА ІНТЕГРАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ДО СИСТЕМИ ТРАНСФОРМОВАНОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

I. Вступ. Ера глобалізації вносить значні особливості в розвиток країн. Перехід розвинутих країн на постіндустріальну стадію цивілізаційного процесу характеризується пануванням нематеріального виробництва на відміну від панування матеріального на індустріальній стадії розвитку, зменшенням проценту зайнятих в матеріальному виробництві завдяки НТР і збільшенням у сферах науки, освіти, культури. У новому суспільстві на перше місце виходить якісно новий виробничий ресурс – інформація і знання [1]. Погляди авторів [2] на постіндустріальну стадію полягають в тому, що це стадія інтелектуально-інформаційної економіки, коли визначальну роль відіграють нові знання, які створюються в сфері не інформації, а фундаментальної і прикладної науки і є безпосереднім втіленням інтелекту тих, хто здійснює наукові дослідження, а для цього володіє найновішою інформацією.

Однак, процес глобалізації неоднозначно впливає на країни з перехідною економікою, розширюючи можливості цих країн у використанні досягнень світової науки і техніки, та загострюючи труднощі перехідного періоду, так як економічно і технологічно розвинуті країни здатні генерелізувати повний цикл етапів інноваційного процесу (наука-технологія-виробництво-споживання), а інші країни входять в цей цикл лише на окремих етапах. Кожна країна шукає механізми адаптації національної економіки до сучасних процесів глобалізації і виробляє таку стратегію, яка б об'єднувала нові можливості глобалізації і, в той же час, протидіяла зовнішньому негативному її впливу [2,3].

Відмічається, що на даний час єдиною можливістю швидкого просування країн з перехідною економікою на шляху до постіндустріальної стадії розвитку є не копіювання, не наздоганяння розвинутих країн, що неефективно, а випереджаючий розвиток, і лише інтелектуальний потенціал, механізми його перетворення в інтелектуальний капітал та ефективного його використання забезпечують втілення цього єдиного виправданого курсу [4].

Глобалізація веде до посилення конкурентної боротьби на світовому ринку. В цих умовах вирішальною перевагою стає „технологічний відрив” від конкурентів, тобто здатність створювати все нові і нові технології та відповідно продукти. Світовий досвід вказує на те, що в житті будь-якої країни першочергове значення має технологічний прогрес [5].

II. Постановка завдання. Необхідно зазначити, що Україна має певні конкурентні переваги у світогосподарській системі і за певних умов може брати активну участь у глобальних економічних процесах завдяки унікальному природно-ресурсному, виробничому, людському, науково-технічному потенціалам. У нинішній ситуації є необхідним входження України до певних економічних блоків, оскільки це дозволяє на базі об'єднання сил і координації діяльності забезпечити власний розвиток. Однак ефективність міжнародного економічного співробітництва України значною мірою залежить від своєчасного визначення місця і ролі її конкретних господарських комплексів у світовій технологічній революції [6]. Особливої актуальності набувають питання, пов'язані із визначенням стратегії розвитку регіонів України в умовах наростання процесів глобалізації.

Хоч і існують наукові школи, але недостатньо умов для перетворення вже існуючих науково-технічних досягнень в об'єкти економічних відносин. Тому об'єднання ланок „наука” і „виробництво” – головне завдання інноваційної діяльності. В Україні все ще низький рівень технологічного розвитку, але певні досягнення на цьому шляху вже є.

В більшості розвинутих країн світу технопарки – це основні елементи інфраструктури, що забезпечують функціонування інноваційної моделі національної економіки, щодо яких органи державної влади забезпечують особливу економічну політику, яка включає надання податкових та кредитних пільг, цільове фінансування окремих інноваційних розробок, державне замовлення на інноваційну продукцію. Одним із засобів державної підтримки інноваційної діяльності в Україні стало створення в останні роки системи технологічних парків. У 2003р. обсяг випуску інноваційної продукції підприємствами, які входять до складу 8 зареєстрованих технопарків, перевищив 2,6 млн.грн, що майже у 4,5 рази більше, ніж у 2002р. Діяльність технопарків спрямована на збереження науково-технічного потенціалу України, залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій у науково-технічну сферу [7,8].

У 2000-2003рр. спостерігалось підвищення інноваційної активності в промисловості. Кількість підприємств, що впроваджували інновації у 2003р. становила 1120. Протягом 2000-2003рр. промислові підприємства України освоїли майже 5,4 тис. нових технологічних процесів. Створено та поставлено на ринок 7,4 тис. найменувань нових видів промислової продукції. Загальний обсяг виробленої інноваційної продукції становив 11,2 млрд. грн.

Але не можливо забезпечити постіндустріальну трансформацію української економіки вже на нинішньому етапі розвитку. У дійсності повинно йтися про структурну відповідність затвердженої інвести-

ТЕХНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ОСНОВА ІНТЕГРАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ДО СИСТЕМИ ТРАНСФОРМОВАНОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ційної моделі завданням реіндустріалізації виробничого потенціалу держави, перед здійсненням якої зупинилася радянська економіка. До того ж постіндустріальний етап розвитку вимагає, як мінімум, у 2-3 рази вищих параметрів ВВП на душу населення. Цей етап перескочити неможливо. Наша економічна політика має будуватися на подвійній основі – на підтримці індустріальної модернізації плюс на активному державному стимулюванні високотехнологічного потенціалу. Проблема утвердження постіндустріальних основ економічного процесу – це для України завдання на більш віддалену перспективу. Ми маємо завершити індустріальний цикл і водночас працювати на випередження [4].

III. Результати. Щоб період високих темпів зростання не виявився для України нетривалим необхідна адекватна політика уряду стосовно того, що країна, щоб подолати своє відставання, має працювати на випередження. Забезпечення випереджаючого розвитку може бути впроваджено лише на основі комплексу застосування новітніх технологій з інноваційним оновленням матеріального виробництва. Це означає – науково-технічна політика держави має спрямовуватися на розробку нових технологій. Широка розробка і використання високоефективних інформаційно-інтелектуальних технологій, запровадження новітніх форм організації виробництва і управління є головною умовою перебудови економіки, її прискорення, випереджаючого розвитку.

Привертає увагу, що в високо розвинутих країнах значно нижчий, ніж у нас, рівень державного споживання тому, щоб працювати на випередження ці нагромаджені ресурси треба не проїдати, а інвестувати в економіку. В країнах з розвинутою економікою державні інвестиції складають до 3%ВВП, а у нас менш як 1%ВВП. Навіть одержані від приватизації фінансові ресурси йдуть на розширення фонду споживання [9,10].

Ці позиції говорять про неадекватність здійснюваної нині економічної політики цілям закріплення в Україні інвестиційної моделі розвитку. Сьогодні завдання полягає в тому, щоб пролонгувати одержані за чотирирічний період результати на віддалену перспективу. Таке зростання цілком реальне, але воно можливе лише на основі структурно-інноваційної моделі економічного зростання, інтенсивного технічного та технологічного оновлення виробництва. Незадіяний ресурсний, інтелектуальний та науково-технічний потенціал економіки регіонів країни в разі їх ефективного використання будуть достатніми для реалізації зазначених завдань.

В Україні склалися унікальні металургійний, машинобудівний, хімічний виробничі комплекси. Поєднання на незвичній відстані комплексу енергетичних, рудних, нерудних та інших природних ресурсів створює необхідні умови для розвитку на найпередовішій технологічній базі металургійно-машинобудівного і хімічного комплексів світового значення.

На ближчий час існує проблема формування прогресивних інноваційних структур – це створення систем раціональних центрів науково-технологічного та інноваційного розвитку, формування джерел фінансування наукових досліджень і розробок та інноваційної діяльності, створення регіональних центрів трансферу високих технологій. Головний фінансовий інструмент науково-технічної політики – це використання державного бюджету, тому, необхідна активізація державної інноваційної політики з метою розвитку всіх видів виробництва на створення і широке використання високопродуктивних технологій, машин, матеріалів. На сьогодні для України вкрай необхідна розробка правової бази для концентрації державних ресурсів на провідних напрямках науково-технічного оновлення виробництва та виготовлення конкурентоздатної наукоємкої продукції. Оподаткування підприємств, що втілюють нові технології повинно мати сприятливий характер. Кредитна політика держави і банківських структур щодо таких підприємств повинна мати пільговий характер відносно умов і строків кредитування.

Можливість інтеграції будь-якої країни до світового співтовариства зумовлюють посилення впливу інноваційного фактора на темпи економічного зростання. Для цього потрібно формування і розвиток відповідної інноваційної інфраструктури у кожній країні. Треба приділяти особливу увагу створенню технопарків і технополісів, як комплексної форми зон високих технологій з найбільшою ефективністю використання сукупного науково-дослідного та інноваційного потенціалу, ціль яких перетворення відкриттів у технології та перетворення технологій у комерційний продукт.

На державному рівні необхідно визначити „проривні” напрями, на яких вітчизняні вчені і виробники мають наукові розробки й резерви; фінансування цільових програм за участю держави; надання пільгових кредитів, державних закупівель; забезпечити пріоритетність фінансування фундаментальних досліджень; знайти додаткові джерела для фінансування технологічної модернізації економіки. Одним з реальних шляхів для цього є реформування податкової системи в напрямку перерозподілу рентних доходів з метою використання таких доходів від експлуатації природних ресурсів на цілі фінансування технологічної модернізації економіки.

IV. Висновки. На нашу думку для успішної інтеграції України до системи трансформованої глобальної економіки необхідне визначення в кожному з регіонів країни тих галузей, для пріоритетного розвитку яких є сприятливі умови. В цих галузях першочерговим завданням повинна бути відмова від наздоганяючого високорозвинути країни типу розвитку. Стимулювання впровадження нових технологій є головною умовою пошуку та визначення шляху власного розвитку країни. Пошук власного місця в системі світового господарства одночасно повинен супроводжуватися аналізом кон'юнктури світових ринків, тенденцій сучасних науково-технічних досягнень, власних резервів щодо випуску конкурентоздатної продукції. Без залучення масштабних інвестицій перехід до постіндустріальної стадії розвитку і нового сучасного технологічного способу виробництва неможливий. Базовим фундаментом цього переходу ми вбачаємо технологічну складову інноваційного процесу.

Джерела та література

1. Чухно А. Актуальні проблеми стратегії економічного і соціального розвитку на сучасному етапі // Економіка України. – 2004. – №4. – С.15–23.
2. Богиня Д., Волинський Г. Структурна перебудова економіки в умовах глобалізації та інформатизації // Економіка України. – 2003. – №7. – С.19–28.
3. Циба Г.Є. Коригування розвитку національної економіки до сучасних умов глобалізації // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №4. – С. 30–38.
4. Чухно А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України // Економіка України. – 2001. – №12. – С.49–54.
5. Дорогунцев С., Чижова В. Методологічні проблеми відтворення основного капіталу в трансформаційний період // Економіка України. – 2002. – №12. – С. 29–35.
6. Фащевський М., Чернюк Л. Геоелектронічний потенціал розвитку продуктивних сил України // Економіка України. – 2002. – №7. – С. 32–36.
7. Семиноженко В. Технологічні парки України: перший досвід формування інноваційної економіки. // Економіка України. – 2004. – №1. – С.16–21.
8. Гальчинський А., Львовичкін С. Становлення інвестиційної моделі економічного зростання України. // Економіка України. – 2004. – №6. – С.4–11.
9. Нгуен Тхі Хань. Зони високих технологій: світовий досвід та його використання у В'єтнамі. // Економіка України. – 2004. – № 1. – С.73–79.
10. Данилишин Б., Чижова В. Науково-іноваційне забезпечення сталого економічного розвитку України. // Економіка України. – 2004. – №3. – С.4–11.

Іванова М.І.**ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПОКАЗНИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ (НА ПРИКЛАДІ ВАТ „ДНІПРОШИНА”)**

Постановка проблеми. У перехідний ринковий період більшість виробничих підприємств, у т. ч. хімічної промисловості, переживають гостру нестачу необхідного обсягу оборотних коштів, що істотно позначається на ефективності їх господарювання. Актуальність проблеми підтверджується і тим, що структура та наявність оборотних коштів зумовлюють стійке фінансове становище, кредитоспроможність, ділову активність та інвестиційну привабливість господарюючого суб'єкта. Своєчасне проведення внутрішнього аудиту ефективності використання оборотних коштів дозволяє виявити слабкі та сильні сторони підприємства, підвищити його конкурентноздатність, ухвалити рішення щодо поліпшення результатів фінансово-господарської діяльності. Підвищення ефективності управління оборотними коштами має позитивне значення як для окремих суб'єктів господарювання, так і для забезпечення налагодженої та стабільної виробничої діяльності промисловості в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Найрозповсюдженим напрямком ефективності використання оборотних коштів є традиційний аналіз абсолютних і відносних показників, до яких відносяться швидкість обертання, коефіцієнт обертання, коефіцієнт завантаження, прибутковість або рентабельність [9, с.181–187], [2, с.148–153], [7, с.56–58], [10, с.36–39], [5, с.87–89]. Окрім авторів підручників, до цих показників удаються як вітчизняні, так і закордонні сучасні вчені-економісти: Абдукарімов І. [1, с.59–60], Єфімова О.В. [4, с. 35], Пан Л.В. [6, с. 97] та інші. Недоліком усіх цих показників є недостатня інформаційність, що стосується абсолютних показників. Тобто проводити зрівняльний аналіз між підприємствами різних галузей, з різним рівнем поточних активів та обсягом виробничої діяльності інколи просто неможливо.

На цьому фоні суттєво відрізняється робота Драгун Л.М, Шевченко В.Ф та Бондаренко О.Л [3, с.12–20], які пропонують використання якісного, кількісного, факторного аналізу й оцінки ефективності використання оборотних коштів на основі критерію ефективності виробництва. За думкою авторів, таке вирішення проблеми забезпечить систематизацію різноманітних підходів, дасть відповідь на запитання, як і наскільки ефективно використовувалися оборотні кошти, які фактори вплинули на цю ефективність, хто винен і що робити. Однак, впровадження цієї моделі потребує використання багатьох показників, більшість з яких немає відображення у звітності підприємства та наявність попереднього підготовчого процесу, що спрямований обчислити коефіцієнти і індекси, якими оперує дана методика. Таким чином проведення зовнішнього аналізу для зрівняння з іншими підприємствами неможливе.

Невирішені питання. Тобто існує актуальна необхідність розробки та впровадження інтегрованого показника ефективності використання оборотних коштів, який би враховував залежність від розміщення оборотних коштів та ризик їх використання; особливості операційного, виробничого та фінансового циклів; давав змогу робити зрівняння з іншими підприємствами; оцінював діяльність підприємства в динаміці.

Постановка задачі. Автор статті спробує розробити такий інтегрований показник та продемонструвати його життєздатність на прикладі аналізу оборотних коштів ВАТ „Дніпрошина”.

Виклад основного матеріалу. Пропонується визначення інтегрованого показника ефективності використання оборотних коштів на підставі розрахунків коефіцієнтів ліквідності, ділової активності, фінансової незалежності та рентабельності (табл. 1). Інтегрований показник ефективності використання оборотних коштів може приймати значення від 0 до 10 (табл. 2). Розмір цього інтегрованого показника може використовуватися поставачальниками, або позичальниками при визначенні рейтингу підприємства та належності до певної категорії ризику повернення боргу, що буде позначатися на умовах його кредитування. Окрім кредиторів, запропонований показник може використовуватися підприємствами для внутрішнього аудиту, з метою виявлення слабких та сильних позицій підприємства.